

TOEZICHTSRAPPORT

Over de inzet van bijzondere bevoegdheden
ter ondersteuning van een goede
taakuitvoering van de AIVD en de MIVD

CTIVD nr. 72

Vastgesteld op 24 februari 2021

Commissie van Toezicht
op de Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

TOEZICHTSRAPPORT

Over de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van
een goede taakuitvoering van de AIVD en de MIVD

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	5
1.1 Het onderzoek	6
1.2 Scope van het onderzoek	6
1.3 Onderzoeksmethodiek	7
1.4 Verloop van het onderzoek	7
1.5 Leeswijzer	7
2. Bevindingen praktijk	8
2.1 Inleiding en algemeen beeld	8
2.2 Hebben de diensten artikel 28 lid 2 rechtmatig toegepast?	8
2.2.1 Praktijk van de AIVD	8
2.2.2 Praktijk van de MIVD	9
2.3 Hebben de diensten de wettelijke meldplicht nageleefd?	10
2.3.1 Praktijk van de AIVD	10
2.3.2 Praktijk van de MIVD	11
2.4 Algemene observatie	12

3.	Bevindingen beleid en werkinstructies	14
3.1	Inleiding	14
3.2	Beleid van de AIVD	14
3.3	Beleid van de MIVD	14
4.	Conclusies	16
5.	Aanbevelingen	18
5.1	AIVD en MIVD	18
5.2	AIVD	18
5.3	MIVD	18

TOEZICHTSRAPPORT

Over de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van
een goede taakuitvoering van de AIVD en de MIVD

Samenvatting

Dit onderzoek richt zich op een onderdeel dat nieuw is in de Wiv 2017, namelijk de mogelijkheid voor het inzetten van bijzondere bevoegdheden *ter ondersteuning van een goede taakuitvoering* van de AIVD en de MIVD. Dit is neergelegd in artikel 28 lid 2 Wiv 2017. Dat artikel maakt het mogelijk om bijzondere bevoegdheden in te zetten in twee specifiek in de wet omschreven situaties. Ten eerste om een beoordeling omtrent de noodzakelijkheid van het treffen van bijzondere veiligheidsmaatregelen voor een dienstmedewerker of ander persoon die werkzaam is ten behoeve van de diensten. Of, ten tweede, om betrouwbaarheidsonderzoek te doen naar een bron. De wetgever heeft voor de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van de taakuitvoering aanvullende waarborgen in de wet opgenomen. Deze staan in artikel 30 lid 1 Wiv 2017. Deze waarborgen zijn, kort gezegd, toestemming door de betrokken minister, een verkorte toestemmingsperiode van vier weken, en het vereiste dat de diensten terstond een melding aan de CTIVD doen van de door de betrokken minister verleende toestemming.

De CTIVD heeft onderzoek verricht naar de wijze waarop de diensten in de praktijk met deze nieuwe grondslag zijn omgegaan tussen 1 mei 2018 en 1 november 2019. In dit toezichtsrapport geeft de CTIVD antwoord op onderstaande onderzoeksvragen:

Passen de AIVD en de MIVD artikel 28 lid 2 Wiv 2017 rechtmatig toe en leven zij de wettelijke verplichting tot melding van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 na?

Beantwoording deelvraag 1: Hebben de diensten artikel 28 lid 2 rechtmatig toegepast?

De beide diensten hebben in de onderzoeksperiode in de door de CTIVD onderzochte gevallen artikel 28 lid 2 *rechtmatig* toegepast. Zowel de AIVD als de MIVD heeft in twee gevallen een bijzondere bevoegdheid ingezet zonder deze inzet op grondslag van artikel 28 lid 2 te baseren, terwijl deze grondslag in de beoordeling van de CTIVD wel van toepassing was. De inzet van de bevoegdheden was in deze gevallen desalniettemin *rechtmatig*, omdat deze voldeed aan de eisen van noodzakelijkheid, proportionaliteit, subsidiariteit en gerichtheid.

Beantwoording deelvraag 2: Hebben de AIVD en de MIVD de wettelijke meldplicht nageleefd?

De AIVD heeft in de onderzoeksperiode 57 van de 98 toestemmingsverleningen in het kader van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 niet aan de CTIVD gemeld en daarmee de meldplicht van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 niet nageleefd. De diensten hebben beide tweemaal bevoegdheden op basis van de onjuiste wettelijke grondslag ingezet. Daardoor zijn de wettelijke waarborgen van artikel 30 lid 1 Wiv 2017, waaronder de meldplicht, niet nageleefd. Het niet toepassen van alle waarborgen van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 is naar het oordeel van de CTIVD *onrechtmatig*. Buiten de twee voornoemde gevallen heeft de MIVD aan de meldplicht voldaan door zes verleende toestemmingen aan de CTIVD te melden.

TOEZICHTSRAPPORT

Over de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van
een goede taakuitvoering van de AIVD en de MIVD

1. Inleiding

Eén van de kerntaken van de overheid is het bevorderen van veiligheid. Het werk van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten speelt daarbij een belangrijke rol. Bedreigingen voor de nationale veiligheid zijn bijvoorbeeld plannen voor een terroristische aanslag of sabotage van vitale infrastructuur.¹ Om hun rol binnen de democratische rechtsstaat te vervullen, hebben de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (hierna: AIVD) en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (hierna: MIVD) verschillende wettelijke taken, waaronder het verrichten van onderzoek naar personen en organisaties die een dreiging voor de nationale veiligheid vormen, de uitvoering van veiligheidsonderzoeken en het opstellen van dreigingsanalyses. Deze taken zijn neergelegd in de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2017 (hierna: Wiv 2017).² Ook de bevoegdheden die de AIVD en de MIVD in het kader van hun taakuitvoering mogen inzetten, worden in de wet beschreven. Er zijn zowel algemene als bijzondere bevoegdheden.

Als de diensten een bevoegdheid inzetten, dienen zij in beginsel het lichtste middel te kiezen. Dit minimaliseert de inbreuk op fundamentele rechten van de betrokkenen. Ook moet de inbreuk in verhouding staan tot het met de inzet beoogde doel.³ Algemene bevoegdheden worden in beginsel gezien als het lichtste middel. Voorbeelden hiervan zijn het raadplegen van openbare bronnen of het inzetten van informanten. Algemene bevoegdheden kunnen in beginsel worden ingezet voor de uitvoering van alle taken van de diensten. Als algemene bevoegdheden ontoereikend zijn om het beoogde doel te bereiken, kunnen de diensten bijzondere bevoegdheden inzetten binnen de kaders van de Wiv 2017. Bijzondere bevoegdheden kunnen slechts worden ingezet voor specifieke taken van de AIVD en de MIVD en bijvoorbeeld niet voor het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken.⁴ Onder de bijzondere bevoegdheden vallen onder meer het volgen en observeren van personen, het doorzoeken van woningen, het af luisteren van gesprekken, of het binnendringen in een computersysteem. Deze bevoegdheden mogen slechts worden ingezet wanneer dit noodzakelijk is voor de taakuitvoering van de betreffende dienst.⁵ De taakuitvoering vormt daarmee de wettelijke grondslag voor de inzet.

¹ Voorbeelden van vitale infrastructuur zijn elektriciteit, toegang tot internet, drinkwater en betalingsverkeer. Zie onder meer AIVD-jaarverslag 2019, p. 8.

² In art. 8 Wiv 2017 staan de taken van de AIVD en in art. 10 Wiv 2017 de taken van de MIVD. Veiligheidsonderzoeken worden genormeerd door de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo).

³ Deze beginselen worden respectievelijk aangeduid als subsidiariteit en proportionaliteit (art. 26 Wiv 2017), zie ook *Kamerstukken II 2016/17*, 34588, nr. 3, p. 8.

⁴ Bijzondere bevoegdheden mogen bij de AIVD worden ingezet op grond van de taken genoemd in art. 8 lid 2 onder a en d Wiv 2017, bij de MIVD op basis van art. 10 lid 2 onder a, c en e Wiv 2017. Dit is opgenomen in art. 28 lid 1 Wiv 2017. Hieruit volgt dat bijzondere bevoegdheden niet mogen worden ingezet bij bijvoorbeeld het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken of de veiligheidsbevorderende taak.

⁵ Zoals neergelegd in art. 28 lid 1 Wiv 2017.

Met de inwerkingtreding van de Wiv 2017 heeft de wetgever, naast de taakuitvoering, een nieuwe grondslag in het leven geroepen. In specifieke gevallen kunnen de diensten bijzondere bevoegdheden inzetten *ter ondersteuning van een goede taakuitvoering*.⁶ Het ter ondersteuning van een goede taakuitvoering inzetten van bijzondere bevoegdheden is mogelijk in twee limitatief in de wet omschreven situaties. De eerste situatie betreft het vaststellen van de noodzaak voor het treffen van veiligheidsmaatregelen voor personen die voor of ten behoeve van de dienst werkzaam zijn. Dat kan bijvoorbeeld aan de orde zijn wanneer een agent of een dienstmedewerker zich in een risicovolle omgeving begeeft en daarom gevolgd moet worden. De tweede situatie doet zich voor wanneer de diensten de betrouwbaarheid van een persoon, zoals een informant, willen vaststellen. Bijvoorbeeld door de communicatie van deze persoon af te luisteren.⁷ De inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van een goede taakuitvoering is daarmee dus vaak gericht op personen die de diensten vanuit hun taakstelling niet in onderzoek zouden betrekken, oftewel personen die de diensten niet als *target* aanmerken.

Vanwege de afwijkende aard van deze wettelijke grondslag voor de inzet van bijzondere bevoegdheden heeft de wetgever aanvullende toestemmingseisen en waarborgen voor deze inzet in de Wiv 2017 opgenomen. In afwijking van de reguliere toestemmingsperiode van drie maanden voor de inzet van de betreffende bijzondere bevoegdheid, geldt een verkorte toestemmingstermijn van vier weken. Ook dient de betrokken minister toestemming voor de inzet te geven. Voor de AIVD is dit de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK), voor de MIVD is dit de minister van Defensie. Bij een groot aantal bijzondere bevoegdheden is toestemming van de betrokken minister (en toetsing daarvan door de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden) overigens reeds wettelijk vereist en is deze eis niet in alle gevallen een aanvullende waarborg. Tot slot moet de CTIVD van de door de minister gegeven toestemming terstond op de hoogte worden gesteld.⁸ Er is dus sprake van een meldplicht. De wettelijke regeling is nader omschreven in bijlage II van dit toezichtsrapport.

1.1 Het onderzoek

De introductie van deze nieuwe grondslag – het inzetten van bijzondere bevoegdheden buiten de taakstelling van de diensten – vormt de aanleiding voor dit rechtmatigheidsonderzoek. Dit onderzoek sluit daarmee aan bij eerdere rapporten waarin de CTIVD nieuwe elementen van de Wiv 2017 onderzoekt.⁹ Daarnaast is de toevoeging in de Wiv 2017 slechts beperkt in de parlementaire behandeling van het toenmalige wetsvoorstel aan de orde gekomen.

Het onderzoek richt zich op twee aspecten van de nieuwe regeling. Ten eerste richt het zich op de rechtmatigheid van de inzet van deze bijzondere bevoegdheden. Ten tweede richt het onderzoek zich op de naleving van de meldplicht. Die houdt in dat de diensten de CTIVD terstond op de hoogte stellen van een door de betrokken minister verleende toestemming voor de inzet van een bijzondere bevoegdheid ter ondersteuning van een goede taakuitvoering.

⁶ Zoals neergelegd in art. 28 lid 2 Wiv 2017.

⁷ Termen zoals agent en informant worden in bijlage III (begrippenlijst) nader toegelicht.

⁸ Zoals neergelegd in art. 30 lid 1 Wiv 2017.

⁹ Rapport nr. 63 over de toepassing van filters bij OOG-interceptie door de AIVD en de MIVD, *Kamerstukken II* 2018-2019, 29924, nr. 188 (bijlage) en rapport nr. 70 over het verzamelen van bulkdatasets met de hackbevoegdheid en de verdere verwerking daarvan door de AIVD en de MIVD, *Kamerstukken II* 2020-2021, 29924, nr. 203 (bijlage). CTIVD-rapporten zijn beschikbaar op www.ctivd.nl.

1.2 Scope van het onderzoek

De CTIVD heeft een diepteonderzoek verricht naar de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van een goede taakuitvoering van de AIVD en de MIVD.

Het onderzoek beslaat de periode van 1 mei 2018, de datum van inwerkingtreding van de Wiv 2017, tot 1 november 2019.

De CTIVD geeft met dit onderzoek antwoord op onderstaande onderzoeksvragen:

Passen de AIVD en de MIVD artikel 28 lid 2 Wiv 2017 rechtmatig toe en leven zij de wettelijke verplichting tot melding van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 na?

Daarmee richt het onderzoek zich op de rechtmatigheid van de inzet van bijzondere bevoegdheden en niet op de verdere verwerking van de verkregen gegevens.

1.3 Onderzoeksmethodiek

De onderzoeksmethodiek en de afbakening van het onderzoek staan nader beschreven in bijlage I bij dit toezichtsrapport.

1.4 Verloop van het onderzoek

Het onderhavige toezichtsrapport is opgesteld op 16 december 2020. Aan de ministers van BZK en van Defensie is daarna de gelegenheid geboden op de bevindingen van het toezichtsrapport te reageren.

De reactie van de ministers van BZK en van Defensie is op 16 februari 2021 ontvangen. Deze reactie heeft geleid tot enkele aanpassingen en verduidelijkingen. Dit toezichtsrapport is daarna vastgesteld op 24 februari 2021.

1.5 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: hoofdstuk 2 beantwoordt de vraag of de beide diensten artikel 28 lid 2 Wiv 2017 rechtmatig hebben toegepast en of zij opvolging hebben gegeven aan de wettelijke meldplicht van artikel 30 lid 1 Wiv 2017. Daarnaast bevat het een algemene observatie van de CTIVD. In hoofdstuk 3 worden het door de diensten gevoerde beleid en de geldende werkinstructies besproken. Vervolgens zet hoofdstuk 4 de conclusies uit dit onderzoek uiteen. Tot slot geeft hoofdstuk 5 de aanbevelingen van de CTIVD weer.

Het rapport heeft de volgende bijlagen:

- Bijlage I: Methodologie;
- Bijlage II: Toetsingskader;
- Bijlage III: Begrippenlijst.

Dit rapport heeft geen geheime bijlage.

2. Bevindingen praktijk

2.1 Inleiding en algemeen beeld

In dit hoofdstuk beantwoordt de CTIVD de vraag of de beide diensten artikel 28 lid 2 Wiv 2017 in de onderzoeksperiode rechtmatig hebben toegepast (paragraaf 2.2) en of zij opvolging hebben gegeven aan de wettelijke meldplicht van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 (paragraaf 2.3). Bij de beantwoording van de eerste vraag richt de CTIVD zich op de inzet van de bevoegdheid en niet op de verdere gegevensverwerking. Alvorens deze vragen te beantwoorden, schetst de CTIVD een algemeen beeld (paragraaf 2.1). Ten slotte gaat zij in op een algemene observatie (paragraaf 2.4).

Het algemeen beeld is dat de beide diensten gebruikmaken van de nieuwe grondslag van artikel 28 lid 2 en dat zij daarbij handelen binnen de kaders van de wet. De CTIVD stelt vast dat de diensten niet de grenzen van de wettelijke regeling overschrijden bij de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van een goede taakuitvoering. De beide diensten motiveren de aanvragen voldoende. Het onderzoek wijst uit dat de nieuwe grondslag voldoet aan een behoefte bijzondere bevoegdheden op deze wijze in te zetten. De AIVD heeft aanzienlijk meer van de nieuwe grondslag gebruikgemaakt dan de MIVD; een verschil dat op basis van het onderzoek van de CTIVD en de taakstelling van de beide diensten verklaarbaar is. Het merendeel van de AIVD-aanvragen, ongeveer driekwart, ziet op het treffen van bijzondere veiligheidsmaatregelen. De overige aanvragen zien op het beoordelen van betrouwbaarheid. Vanwege het geringe aantal aanvragen van de MIVD is een dergelijke verdeling voor deze dienst minder zinvol.

De AIVD is de meldplicht aan de CTIVD in een groot aantal gevallen niet nagekomen. Dit wil echter niet zeggen dat de dienst bij de inzet van de onderliggende bijzondere bevoegdheid de grenzen van de wet heeft overschreden, zoals in paragraaf 2.2.1 nader wordt toegelicht.

2.2 Hebben de diensten artikel 28 lid 2 rechtmatig toegepast?

De CTIVD heeft onderzocht of de diensten artikel 28 lid 2 Wiv 2017 rechtmatig toepassen. Daartoe heeft de CTIVD in kaart gebracht in welke gevallen de diensten deze wettelijke grondslag toepassen en of zij zich hierbij aan de wettelijke kaders houden.

2.2.1 Praktijk van de AIVD

De CTIVD heeft 84 aanvragen tot toestemming voor de inzet van bijzondere bevoegdheden onderzocht. De CTIVD concludeert dat de AIVD artikel 28 lid 2 Wiv 2017 in alle 84 onderzochte gevallen op *rechtmatige* wijze heeft toegepast. De AIVD heeft in twee gevallen een bijzondere bevoegdheid ingezet waarbij de melding aan de CTIVD achterwege is gebleven en bovendien de toestemmingsperiode van vier weken is overschreden, omdat er sprake was van een onjuiste wettelijke grondslag. Het ging daarbij om de inzet van de hackbevoegdheid en de verlenging van deze inzet in één operatie. De minister heeft toestemming voor deze inzet verleend, omdat de bevoegdheid zelf dit reeds vereist. De AIVD heeft deze inzet echter niet gekwalificeerd als inzet op basis van artikel 28 lid 2 onder a Wiv 2017.

De keuze voor de grondslag van artikel 28 lid 1 Wiv 2017 heeft tot automatisch gevolg dat de waarborgen van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 niet zijn toegepast, zoals het nakomen van de meldplicht aan de CTIVD. Daaraan verbindt de CTIVD in paragraaf 2.3.1 een rechtmatigheidsoordeel. De inzet van de bevoegdheden in deze operatie beoordeelt de CTIVD als *rechtmatig*, ondanks de onjuiste wettelijke grondslag. De aanvragen waren voldoende concreet gemotiveerd gelet op het doel van de inzet,

en bevatten een weergave van de context en omstandigheden. De inzet van deze bevoegdheden heeft niet geleid tot een onnodige inbreuk op fundamentele rechten van betrokkenen. Bij een juiste toepassing van de grondslag van artikel 28 lid 2 jo. artikel 30 lid 1 Wiv 2017 was de CTIVD niet tot een andersluidend rechtmatigheidsoordeel gekomen.

Reikwijdte van artikel 28 lid 2 onder a

Het onderzoek wijst tevens uit dat de AIVD regelmatig bijzondere bevoegdheden inzet ter ondersteuning aan het binnentreden in een gebouw, zoals een woning. Deze zien op de veiligheid van de dienstmedewerkers die deze werkzaamheden uitvoeren, waarmee de inzet het karakter van een veiligheidsmaatregel heeft.

Zoals de CTIVD in haar toetsingskader beschrijft, is de precieze reikwijdte van artikel 28 lid 2 onder a Wiv 2017 onduidelijk, omdat de bedoeling van de wetgever niet eenduidig uit de wetsgeschiedenis of andere bronnen blijkt. De CTIVD komt in het toetsingskader tot de conclusie dat de inzet van bijzondere bevoegdheden het karakter van een veiligheidsmaatregel kan hebben, terwijl de wettekst stelt dat de inzet van de bevoegdheid erop gericht dient te zijn *“te beoordelen of het noodzakelijk is bijzondere veiligheidsmaatregelen te treffen”*.

Bovenstaande leidt tot de conclusie dat de AIVD naar de beoordeling van de CTIVD een juiste wetsinterpretatie aanhangt, wanneer de dienst deze inzet van bijzondere bevoegdheden baseert op artikel 28 lid 2 onder a Wiv 2017. Bovendien is de noodzakelijkheid van de inzet in de beoordeling van de CTIVD in deze situaties evident aanwezig, nu onderkenning van dienstmedewerkers tijdens het binnentreden van een gebouw een reëel en aanzienlijk risico vormt.

2.2.2 Praktijk van de MIVD

De CTIVD stelt vast dat in de gevallen waarin de MIVD een bijzondere bevoegdheid op basis van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 heeft ingezet, dit op een *rechtmatige* wijze heeft plaatsgevonden. In één operatie zijn twee bijzondere bevoegdheden op basis van een onjuiste wettelijke grondslag ingezet.

De inzet in deze operatie was ondersteunend aan het binnentreden in een woning en is door de MIVD niet aangemerkt als inzet op basis van artikel 28 lid 2 onder a Wiv 2017, maar als inzet op basis van de wettelijke taakstelling onder de c-taak, zoals neergelegd in artikel 10 lid 1 onder c Wiv 2017. Deze taak betreft het verrichten van onderzoek om maatregelen te treffen, bijvoorbeeld om activiteiten te voorkomen die tot doel hebben de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht te schaden. De CTIVD overweegt dat deze inzet het oogmerk had om de veiligheid van eigen personeel te waarborgen en daarmee onder de reikwijdte van artikel 28 lid 2 onder a Wiv 2017 valt. Hoewel de door de MIVD aangehangen interpretatiewijze niet onbegrijpelijk is, is deze vorm van inzet in de beoordeling van de CTIVD niet mogelijk onder de c-taak van de MIVD. De wetgever heeft met het eerdergenoemde artikel immers voorzien in een expliciete grondslag voor de inzet van bijzondere bevoegdheden met het oogmerk van het treffen van veiligheidsmaatregelen. Bovendien wijkt de interpretatie van de MIVD hierin af van de interpretatie van de AIVD, zoals beschreven in paragraaf 2.2.1.

De keuze voor de grondslag van artikel 28 lid 1 Wiv 2017 heeft automatisch tot gevolg dat de waarborgen van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 niet zijn toegepast, zoals het nakomen van de meldplicht aan de CTIVD. Daaraan verbindt de CTIVD in paragraaf 2.3.2 een rechtmatigheidsoordeel. De inzet van de bevoegdheden in deze operatie beoordeelt de CTIVD als *rechtmatig*, ondanks de onjuiste wettelijke grondslag. De aanvragen waren voldoende concreet gemotiveerd gelet op het doel van de inzet, en bevatten een weergave van de context en omstandigheden. De inzet van deze bevoegdheden heeft niet geleid tot een onnodige inbreuk op fundamentele rechten van betrokkenen. Bij een juiste

toepassing van de grondslag van artikel 28 lid 2 jo. artikel 30 lid 1 Wiv 2017 was de CTIVD niet tot een andersluidend rechtmatigheidsoordeel gekomen.

De CTIVD beveelt de MIVD aan in beleid en werkinstructies te verwerken dat de inzet van bijzondere bevoegdheden rondom het heimelijk binnentreden van een gebouw ter bevordering van de veiligheid van dienstmedewerkers een situatie betreft zoals genoemd in artikel 28 lid 2 onder a Wiv 2017, waarbij de daarbij horende waarborgen van toepassing zijn.

2.3 Hebben de diensten de wettelijke meldplicht nageleefd?

Artikel 30 lid 1 Wiv 2017 vereist dat de door de minister verleende toestemming voor de inzet van een bijzondere bevoegdheid ter ondersteuning van een goede taakuitvoering terstond wordt gemeld aan de CTIVD. De CTIVD heeft onderzocht of de diensten deze wettelijke meldplicht in de onderzoeksperiode hebben nageleefd.

2.3.1 Praktijk van de AIVD

Uit het onderzoek van de CTIVD blijkt dat dit door de AIVD, zo erkent ook de dienst zelf, in de onderzoeksperiode niet altijd is gebeurd. Nadat de AIVD deze omissie had geconstateerd, heeft de dienst in de aanloop naar het onderzoek van de CTIVD een intern onderzoek verricht om niet-gemelde toestemmingen alsnog te identificeren. In dit onderzoek zijn 92 toestemmingsverleningen geïdentificeerd, waarvan 51 toestemmingen niet aan de CTIVD zijn gemeld.

De CTIVD heeft bovendien zelfstandig onderzoek verricht in de systemen van de AIVD. Uit deze steekproef zijn zes aanvullende aanvragen tot toestemming in het kader van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 geïdentificeerd.¹⁰ Deze aanvragen waren niet door de AIVD gemeld, noch waren zij uit het interne onderzoek naar voren gekomen. In drie gevallen is de melding aan de CTIVD ex. artikel 30 lid 1 achterwege gebleven, maar zijn de overige waarborgen van artikel 28 lid 2, te weten de verkorte looptijd en de toestemming door de betrokken minister, toegepast. In één geval is de toestemming van de minister en de melding aan de CTIVD achterwege gebleven. In twee gevallen is de melding aan de CTIVD achterwege gebleven en is bovendien de toestemmingsperiode van vier weken overschreden. De minister heeft in deze laatste gevallen wel toestemming verleend omdat de ingezette bijzondere bevoegdheid dit reeds vereiste, zoals reeds besproken in paragraaf 2.2.1.

Het niet toepassen van de wettelijke waarborgen van artikel 30 lid 1 Wiv 2017, waaronder de meldplicht voor toestemmingsverleningen aan de CTIVD, is *onrechtmatig*.

Het onderzoek van de CTIVD wijst uit dat het nalaten van het doen van een melding veelal een 'administratief' probleem betrof. Dat wil zeggen dat in de betreffende toestemmingsaanvragen de juiste wettelijke grondslag is gekozen (artikel 28 lid 2 onder a of b Wiv 2017), waarbij in de aanvraag werd opgemerkt dat melding gemaakt diende te worden bij de CTIVD. Het vervolgens doen van de melding is echter achterwege gebleven.

Na invoering van de Wiv 2017 was bij de AIVD geen centraal punt ingericht waar de uitoefening van een bijzondere bevoegdheid conform artikel 28 lid 2 Wiv 2017 werd bijgehouden. Ook het doen van een melding op basis van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 was niet centraal belegd. Mede door het gebrek aan overzicht is er niet in alle gevallen melding aan de CTIVD gedaan, terwijl dit wel is vereist.

¹⁰ De 92 door de AIVD geïdentificeerde toestemmingsverleningen tezamen met de door de CTIVD geïdentificeerde zes verleningen, maken dat het in totaal gaat om 98 toestemmingsverleningen.

Reeds lopende het onderhavige onderzoek heeft de AIVD de systematiek met betrekking tot meldingen in het kader van artikel 28 lid 2 juncto artikel 30 lid 1 Wiv 2017 aangepast. Thans is één centraal punt aangewezen waar toestemmingsverleningen in het kader van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 samenkomen. Hierdoor wordt de verantwoordelijkheid tot het doen van een melding bij één cluster belegd, waardoor tevens een beter overzicht ontstaat. Dit moet voorkomen dat aanvragen tot toestemming op basis van artikel 28 lid 2 wel worden geïdentificeerd, maar niet aan de CTIVD worden gemeld. Op het moment van afronding van het onderzoek van de CTIVD had de AIVD reeds stappen ondernomen, maar had de dienst nog niet alle voorziene aanpassingen doorgevoerd.

De CTIVD beveelt de AIVD aan een sluitende systematiek voor het identificeren en vervolgens melden van de inzet van bijzondere bevoegdheden op basis van artikel 28 lid 2 in te richten. Hierbij dient afstemming met de MIVD plaats te vinden om tot een uniforme toepassing van deze grondslag te komen.

Inhoud van de AIVD-meldingen

De wijze waarop de AIVD gedurende de onderzoeksperiode invulling gaf aan de meldingen op grond van artikel 30 Wiv 2017 is te kwalificeren als niet-uniform. Dit bemoeilijkte de toezichtstaak van de CTIVD, maar maakte deze niet onmogelijk. In de meldingen aan de CTIVD ontbrak het bijvoorbeeld aan achtergrondinformatie, doordat het een aanvraag voor een bijzondere bevoegdheid betrof die uit veiligheidsoverwegingen alleen in fysieke vorm bij de AIVD in te zien was. In bepaalde gevallen werd niet genoemd op welke operatie de aanvraag betrekking had, welke bijzondere bevoegdheid de aanvraag betrof, of op welke toestemmingsperiode de inzet van de bevoegdheid zag. Gedurende het onderzoek heeft de AIVD stappen ondernomen de werkwijze hieromtrent te uniformeren.

De CTIVD stelde vooralsnog geen vormvereisten aan de inhoud van de melding die de diensten aan haar dienen te doen. De inhoud van de melding dient echter wel effectief extern toezicht en interne controle mogelijk te maken. De inhoud van de melding is daarmee van invloed op de rechtmatige nakoming van artikel 30 lid 1 Wiv 2017.

De CTIVD beveelt de AIVD in dit verband aan, in aanvulling op de geüniformeerde werkwijze, in de melding op basis van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 duidelijk kenbaar te maken dat de minister toestemming heeft verleend en wanneer deze is verleend.

Daarnaast beveelt de CTIVD de AIVD aan, waar het een alleen fysiek te raadplegen aanvraag betreft, een koppeling naar het beschrijvende (digitale) document bij te voegen. Hierbij volstaat het om beknopt en in algemene bewoordingen een toelichting te geven op de operatie en de aangevraagde bijzondere bevoegdheid. Deze werkwijze stelt de CTIVD in staat haar toezicht zo effectief mogelijk in te richten. Indien daar aanleiding toe is, zal de CTIVD nadere eisen stellen aan de inhoud van de melding.

2.3.2 Praktijk van de MIVD

De CTIVD stelt vast dat de MIVD in de onderzoeksperiode viermaal op grond van artikel 28 lid 2 juncto 30 lid 1 Wiv 2017 aangevraagde bijzondere bevoegdheden aan de CTIVD heeft gemeld. Het gaat daarbij in totaal om zes aanvragen.¹¹

De CTIVD heeft onderzoek verricht in de systemen van de MIVD met het doel toestemmingsverzoeken te identificeren die op grond van artikel 30 Wiv 2017 aan de CTIVD hadden moeten worden gemeld.

¹¹ Een melding kan betrekking hebben op meerdere aanvragen voor de inzet van een bijzondere bevoegdheid, zolang nog steeds aan het vereiste is voldaan dat de melding terstond plaatsvindt.

Hierbij is één operatie geïdentificeerd waarbij twee bijzondere bevoegdheden zijn ingezet, die beide niet aan de CTIVD zijn gemeld omdat de onjuiste wettelijke grondslag is gekozen, zoals reeds benoemd in paragraaf 2.2.2.

Het niet toepassen van de wettelijke waarborgen van artikel 30 lid 1 Wiv 2017, waaronder de meldplicht voor toestemmingsverleningen aan de CTIVD, is *onrechtmatig*.

De MIVD beoogt een systematiek in te richten om in situaties waarin de inzet van een bijzondere bevoegdheid ziet op een bron die tevens als target kan worden aangemerkt de juiste wettelijke grondslag wordt toegepast. De CTIVD onderstreept de noodzaak van het inrichten van een sluitende systematiek voor een uniforme toepassing van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 en de daarbij horende vastlegging en administratie. De in de onderzoeksperiode door de MIVD gemelde toestemmingen waren niet in alle gevallen op de juiste wijze intern vastgelegd.

De CTIVD beveelt de MIVD aan een sluitende systematiek voor het identificeren en vervolgens melden van de inzet van bijzondere bevoegdheden op basis van artikel 28 lid 2 in te richten. Hierbij dient afstemming met de AIVD plaats te vinden om tot een uniforme toepassing van deze grondslag te komen.

Inhoud van de MIVD-meldingen

De MIVD heeft in de onderzoeksperiode, in de gevallen dat melding is gedaan, het verzoek tot toestemming voor de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van een goede taakuitvoering aan de CTIVD doen toekomen. Dit stelde de CTIVD in staat direct kennis te nemen van de aanvraag. De CTIVD merkt op dat daarbij duidelijk uit de melding naar voren dient te komen welke grondslag (artikel 28 lid 2 onder a, onder b, of onder zowel a als b) van toepassing is en beveelt de MIVD aan dit in de melding op te nemen. De na de onderzoeksperiode door de MIVD opgestelde werk-instructie bevat hier aanwijzingen voor. Indien daar aanleiding toe is, zal de CTIVD nadere eisen stellen aan de inhoud van de melding.

2.4 Algemene observatie

In deze paragraaf wordt een vraagstuk besproken dat de CTIVD in het kader van haar onderzoek heeft geïdentificeerd.

Het vraagstuk betreft de keuze van de juiste wettelijke grondslag. Een gevolg van de introductie van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 is dat de diensten voorafgaand aan de inzet van een bijzondere bevoegdheid een keuze dienen te maken welke wettelijke grondslag van toepassing is. De grondslag is ofwel hun taakuitvoering (artikel 28 lid 1 Wiv 2017), ofwel de ondersteuning van een goede taakuitvoering (artikel 28 lid 2 Wiv 2017).¹² Dit onderscheid wordt nader toegelicht in paragraaf 2.1 van bijlage II van dit toezichtsrapport.

De wettelijke regeling van artikel 28 Wiv 2017 lijkt te veronderstellen dat tussen de beide grondslagen een duidelijke scheiding aan te brengen is, maar het onderzoek van de CTIVD wijst uit dat dit onderscheid in de praktijk soms moeilijk te maken is c.q. beide grondslagen van toepassing kunnen zijn. Dat is aan de orde in het geval dat de inzet van de bijzondere bevoegdheid ziet op een persoon die target en tevens bron is.

¹² De grondslagen van art. 28 lid 2 Wiv 2017 zijn, kort gezegd, de beoordeling van de noodzakelijkheid om bijzondere veiligheidsmaatregelen te treffen voor een dienstmedewerker of ander persoon die werkzaam is ten behoeve van de diensten, dan wel om betrouwbaarheidsonderzoek te doen naar een bron (art. 28 lid 2 onder a en b Wiv 2017). Een inzet op basis van één van deze grondslagen dient een ander doel dan het vergaren van inlichtingen binnen de taakstelling van de diensten (art 28 lid 1 Wiv 2017).

Het verschil tussen de inzet van een bevoegdheid op een target en op een bron is dat de inzet op de persoon als target een inlichtingenorgaan heeft. Deze inzet zal dan plaatsvinden op basis van artikel 28 lid 1 Wiv 2017, bijvoorbeeld als er aanwijzingen zijn dat die persoon een terroristische aanslag voorbereidt. De inzet op deze persoon in de hoedanigheid van een bron heeft niet het doel inlichtingen te vergaren en is alleen mogelijk wanneer dit te baseren is op artikel 28 lid 2 Wiv 2017. Het doel is dan bijvoorbeeld om de betrouwbaarheid van de bron te toetsen of te onderzoeken of de persoon een dreiging vormt voor dienstmedewerkers die deze persoon gaan ontmoeten.¹³

Daarom is het belangrijk dat de diensten een afweging maken en de juiste grondslag kiezen. Het doel van de inzet van de betreffende bijzondere bevoegdheid dient daarbij leidend te zijn voor de keuze voor de wettelijke grondslag.

Naast deze 'hybride' situatie dat een target tevens een bron is, kan het ook voorkomen dat een target in de loop van de tijd verandert in een bron, of andersom. In een dergelijke situatie dient sprake te zijn van een voortdurende evaluatie door de diensten of de gekozen wettelijke grondslag (bij elke verlenging van de inzet van de betreffende bijzondere bevoegdheid) nog steeds de juiste is.

De diensten dienen te beschikken over de nodige processen en waarborgen om deze situaties te identificeren en, waar nodig, het doel van de inzet van de bevoegdheid te wijzigen. Dit is van belang omdat de inzet op basis van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 is omkleed met aanvullende waarborgen.¹⁴ Het kiezen van een onjuiste grondslag brengt dan met zich mee dat deze waarborgen buiten werking worden gesteld. Uit een aanvraag tot toestemming moet dan ook voldoende duidelijk worden wat de grondslag voor de inzet van de bijzondere bevoegdheid is, inclusief de daarbij behorende overwegingen van noodzaak, proportionaliteit, subsidiariteit en gerichtheid.

Zowel de AIVD als de MIVD heeft gedurende het onderzoek aangegeven processen zodanig in te richten dat altijd duidelijk is wanneer de inzet van een bijzondere bevoegdheid ziet op een persoon die target en tevens bron is.

¹³ Het onderzoeken van de betrouwbaarheid kan op basis van art. 28 lid 2 onder b Wiv 2017, het tweede voorbeeld is een veiligheidsmaatregel die gebaseerd kan worden op art. 28 lid 2 onder a Wiv 2017.

¹⁴ Deze waarborgen zijn, kort gezegd, toestemming door de betrokken minister, een verkorte toestemmingsperiode van vier weken en melding aan de CTIVD van de door de betrokken minister verleende toestemming (art. 30 lid 1 Wiv 2017).

3. Bevindingen beleid en werkinstructies

3.1 Inleiding

Met de inwerkingtreding van de Wiv 2017 op 1 mei 2018 hebben de AIVD en MIVD de mogelijkheid gekregen bijzondere bevoegdheden in te zetten ter ondersteuning van een goede taakuitvoering. De CTIVD heeft het door de AIVD en MIVD op dit onderwerp beschreven beleid onderzocht.

De CTIVD voert deze toets uit, omdat beleid (net als werkinstructies en procesbeschrijvingen) bijdraagt aan eenduidige en uniforme manier van werken, alsmede een zorgvuldige verwerking van gegevens. Beleid, werkinstructies en procesbeschrijvingen vormen een concrete vertaling van de wet naar de werkvloer en zijn een invulling van de wettelijke zorgplicht voor gegevensverwerking.

Dit hoofdstuk beschrijft het AIVD-beleid (paragraaf 3.2). Vervolgens wordt het beleid en de daaruit voortvloeiende werkinstructie van de MIVD toegelicht (paragraaf 3.3).

3.2 Beleid van de AIVD

Begin 2018 heeft de AIVD intern beleid opgesteld met betrekking tot de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van de goede taakuitvoering. In dit beleid wordt in algemene bewoordingen toelichting gegeven op de wettelijke bevoegdheden en de praktische invulling daarvan.

Beoordeling beleid en werkinstructies

De CTIVD stelt vast dat de dienst door het vastleggen van beleid aandacht heeft gehad voor de nieuwe wettelijke grondslag. Dat dit ook zijn doorwerking heeft gekregen in de praktijk, blijkt bovendien uit de bevindingen in hoofdstuk 2. Sinds de inwerkingtreding van de Wiv 2017 op 1 mei 2018 heeft geen actualisering of aanvulling plaatsgevonden op het door de AIVD vastgestelde beleid omtrent de grondslag van artikel 28 lid 2 Wiv 2017.

Het is wenselijk dit beleid nader uit te werken. De CTIVD is zich hierbij bewust van de operationele praktijk, die casuïstisch kan zijn, maar ziet mogelijkheden nadere handvatten, dan wel criteria, te bieden bij de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van een goede taakuitvoering. Daarbij is te denken aan een codificering van de praktijk en van de ervaring die de dienst sinds de inwerkingtreding van de Wiv 2017 op dit gebied heeft opgedaan. Dit werkt een uniforme toepassing van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 in de hand.

De CTIVD beveelt aan om in beleid en/of werkinstructies nader te concretiseren in welke situaties en onder welke omstandigheden de inzet van bijzondere bevoegdheden op basis van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 mogelijk is.

3.3 Beleid van de MIVD

Met het oog op de inwerkingtreding van de Wiv 2017 op 1 mei 2018 heeft de MIVD in april 2018 intern beleid gepubliceerd. Hierin wordt in algemene bewoordingen het juridisch kader over artikel 28 Wiv 2017 toegelicht. Het beleid ging echter niet in op (de mogelijkheden van het gebruik van) het tweede lid van dat artikel. Ook was er geen beleid of werkinstructie, toegespitst op deze wettelijke grondslag. Dat is *onzorgvuldig*. Lopende het onderhavige onderzoek heeft de MIVD zijn beleid en werkinstructie aangevuld, respectievelijk in maart en augustus 2020. Ondanks het ontbreken van specifiek beleid in

de onderzoeksperiode heeft de MIVD wel bevoegdheden op basis van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 ingezet en meldingen aan de CTIVD gedaan, zoals vastgesteld in hoofdstuk 2.

Beoordeling beleid en werkinstructies

De CTIVD heeft kennisgenomen van het aangevulde beleid en de werkinstructie, ondanks dat deze buiten de onderzoeksperiode vallen. In het beleid wordt onder meer verwezen naar de geheime bijlage bij CTIVD-rapport 31.¹⁵ Deze passage gaat over de inzet van bijzondere bevoegdheden onder de Wiv 2002. Deze passage is niet meer in lijn met de huidige wetssituatie. Met de introductie van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 specificeert de wet in welke gevallen bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van een goede taakuitvoering kunnen worden ingezet, terwijl de toenmalige Wiv 2002 geen ruimte bood voor een dergelijke inzet. De betreffende passage was daarmee in een andere juridische context geschreven.

De aangevulde versie van het beleid gaat verder in op de situaties waarin een bijzondere bevoegdheid ter ondersteuning van de goede taakuitvoering kan worden toegepast en de vereisten die daarbij gelden. De opgestelde werkinstructie licht onder meer nader toe hoe het toestemmingsverzoek moet worden vormgegeven. Daarnaast worden praktische instructies en instructies over de wijze van vastlegging ingeregeld, zoals de taak om 'reminders' in te stellen voor bepaalde taken en om meldingen die aan de CTIVD zijn gedaan te registreren.

Het beleid van de MIVD geeft een beschrijving van de wettelijke eisen op hoofdlijnen weer. De CTIVD beveelt de MIVD aan, overeenkomstig de aanbeveling aan de AIVD, in beleid en/of werkinstructies nader te concretiseren in welke situaties en onder welke omstandigheden de inzet van bijzondere bevoegdheden op basis van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 mogelijk is.

¹⁵ Rapport nr. 31 inzake de inzet van de af luisterbevoegdheid en van de bevoegdheid tot de selectie van Sigint door de AIVD, Kamerstukken II 2011/12, 29924, nr. 86 (bijlage).

4. Conclusies

De CTIVD geeft met dit onderzoek antwoord op onderstaande onderzoeksvragen:

Passen de AIVD en de MIVD artikel 28 lid 2 Wiv 2017 rechtmatig toe en leven zij de wettelijke verplichting tot melding van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 na?

Dit onderzoek richt zich op een onderdeel dat nieuw is in de Wiv 2017, namelijk de mogelijkheid voor het inzetten van bijzondere bevoegdheden *ter ondersteuning van een goede taakuitvoering* van de AIVD en de MIVD. Dit is neergelegd in artikel 28 lid 2 Wiv 2017. De bepaling vormt een aanvulling op de mogelijkheid van het inzetten van bijzondere bevoegdheden voor de taakuitvoering van de diensten, zoals opgenomen in het eerste lid van dat artikel. De wetgever heeft voor de inzet van bijzondere bevoegdheden op basis van deze grondslag aanvullende waarborgen opgenomen. Deze staan in artikel 30 lid 1 Wiv 2017. Eén van deze voorwaarden is dat ministeriële toestemming voor de inzet van een bijzondere bevoegdheid op grond van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 terstond aan de CTIVD wordt gemeld.

Beantwoording deelvraag 1: Hebben de diensten artikel 28 lid 2 rechtmatig toegepast?

AIVD

In twee gevallen heeft de AIVD een bijzondere bevoegdheid ingezet in het kader van zijn taakuitvoering, terwijl de wettelijke grondslag naar het oordeel van de CTIVD was gelegen in de ondersteuning van een goede taakuitvoering. Als gevolg hiervan zijn de waarborgen uit artikel 30 lid 1 Wiv 2017 niet toegepast. De inzet van de bevoegdheden beoordeelt de CTIVD desalniettemin als *rechtmatig*, omdat deze voldoet aan de eisen van noodzakelijkheid, proportionaliteit, subsidiariteit en gerichtheid. Ook in de overige door de CTIVD onderzochte gevallen heeft de AIVD artikel 28 lid 2 Wiv 2017 *rechtmatig* toegepast.

MIVD

In twee gevallen heeft de MIVD een bijzondere bevoegdheid ingezet in het kader van zijn taakuitvoering, terwijl de wettelijke grondslag naar het oordeel van de CTIVD was gelegen in de ondersteuning van een goede taakuitvoering. Als gevolg hiervan zijn de waarborgen uit artikel 30 lid 1 Wiv 2017 niet toegepast. De inzet van de bevoegdheden beoordeelt de CTIVD desalniettemin als *rechtmatig*, omdat deze voldoet aan de eisen van noodzakelijkheid, proportionaliteit, subsidiariteit en gerichtheid. Ook in de overige door de CTIVD onderzochte gevallen heeft de MIVD artikel 28 lid 2 Wiv 2017 *rechtmatig* toegepast.

Beantwoording deelvraag 2: Hebben de AIVD en de MIVD de wettelijke meldplicht nageleefd?

AIVD

De AIVD heeft in de onderzoeksperiode 57 van de 98 toestemmingsverleningen in het kader van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 niet aan de CTIVD gemeld en daarmee de meldplicht van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 niet nageleefd. De CTIVD heeft daarbuiten twee aanvragen geïdentificeerd die door de AIVD niet als ondersteunend aan de taakuitvoering zijn gekwalificeerd en daardoor ook niet zijn gemeld. Het niet toepassen van alle waarborgen van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 is naar het oordeel van de CTIVD *onrechtmatig*.

De CTIVD stelde voorsnog geen vormvereisten aan de inhoud van de melding die de diensten aan haar dienen te doen. De melding dient echter wel effectief extern toezicht en interne controle mogelijk te maken. De inhoud van de melding is daarmee van invloed op de rechtmatige nakoming van artikel 30 lid 1 Wiv 2017. Lopende het onderzoek heeft de AIVD de inhoud van de meldingen geüniformeerd.

MIVD

De MIVD heeft in de onderzoeksperiode viermaal melding gemaakt van door de minister verleende toestemmingen voor de inzet van bijzondere bevoegdheden ter ondersteuning van een goede taakuitvoering. Het gaat daarbij in totaal om zes aanvragen. De CTIVD heeft daarbuiten twee aanvragen geïdentificeerd die door de MIVD niet als ondersteunend aan de taakuitvoering zijn gekwalificeerd. Dat had tot gevolg dat de wettelijke waarborgen niet zijn toegepast. Het niet toepassen van alle waarborgen van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 is naar het oordeel van de CTIVD *onrechtmatig*.

Beleid AIVD en MIVD

De CTIVD constateert dat de AIVD in de onderzoeksperiode een algemene beschrijving van de wettelijke vereisten rond artikel 28 lid 2 Wiv 2017 in beleid heeft opgenomen.

Met betrekking tot de MIVD constateert de CTIVD dat er bij de inwerkingtreding van de Wiv 2017 geen specifiek beleid voor de toepassing van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 was opgesteld. Dat is *onzorgvuldig*. De dienst heeft zijn beleid op dit vlak na de onderzoeksperiode, in maart 2020, aangevuld.

De CTIVD identificeert mogelijkheden om dienstmedewerkers nadere handvatten of criteria te bieden bij de toepassing van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 en heeft daartoe concrete suggesties gedaan in dit rapport. Nadere concretisering van het beleid draagt bij aan de herkenning van situaties waarin deze wettelijke grondslag toegepast kan worden en voorkomt onrechtmatigheden. Op deze wijze draagt het bij aan een uniforme toepassing van de wet met de waarborgen die de wetgever daarbij heeft voorzien.

5. Aanbevelingen

5.1 AIVD en MIVD

Praktijk

1. De CTIVD beveelt aan een sluitende systematiek voor het identificeren en vervolgens melden van de inzet van bijzondere bevoegdheden op basis van artikel 28 lid 2 in te richten. Hierbij dient afstemming tussen de beide diensten plaats te vinden om tot een uniforme toepassing van deze grondslag te komen. (par. 2.3.1 en 2.3.2)

Beleid en werkinstructies

2. De CTIVD beveelt aan om, met inachtneming van hetgeen zij daaromtrent in dit rapport heeft opgemerkt, in beleid en/of werkinstructies te concretiseren in welke situaties en onder welke omstandigheden de inzet van bijzondere bevoegdheden op basis van artikel 28 lid 2 Wiv 2017 mogelijk is. (par. 3.2 en 3.3)

5.2 AIVD

3. De CTIVD beveelt aan, in aanvulling op de geüniformeerde werkwijze, in de melding op basis van artikel 30 lid 1 Wiv 2017 duidelijk kenbaar te maken dat de minister toestemming heeft verleend en wanneer deze is verleend. (par. 2.3.1)
4. De CTIVD beveelt aan, waar het een alleen fysiek te raadplegen aanvraag betreft, een koppeling naar het beschrijvende (digitale) document bij te voegen. Hierbij volstaat het om beknopt en in algemene bewoordingen een toelichting te geven op de operatie en de aangevraagde bijzondere bevoegdheid. (par. 2.3.1)

5.3 MIVD

5. De CTIVD beveelt aan in beleid en werkinstructies te verwerken dat de inzet van bijzondere bevoegdheden rondom het heimelijk binnentreden van een gebouw ter bevordering van de veiligheid van dienstmedewerkers een situatie betreft zoals genoemd in artikel 28 lid 2 onder a Wiv 2017, waarbij de daarbij horende waarborgen van toepassing zijn. (par. 2.2.2)
6. De CTIVD beveelt aan de wettelijke grondslag voor de inzet van de betreffende bijzondere bevoegdheid expliciet in de melding aan de CTIVD op te nemen. (par. 2.3.2)

Oranjestraat 15, 2514 JB Den Haag
Postbus 85556, 2508 CG Den Haag

T 070 315 58 20

E info@ctivd.nl | www.ctivd.nl